



Albatrossen

Gerard Ouweneel

'I now belong to a higher cult of mortals, for I have seen the albatross!' schreef op 28 oktober 1912 ene Robert Cushman, aan boord van de brik 'Daisy', op weg in de zuidelijke Atlantische Oceaan. Hoewel Cushmans ontboezeming niet helemaal vrij lijkt van zelfbehagen, valt deze te plaatsen. Want heeft men eens, staande op een scheepsdek, boven de oceaan van ver albatrossen zien aanvliegen en weer verdwijnen, dan moet de toeschouwer wel een gemoed van steen hebben om niet geëmotioneerd te raken. Zeker geldt dat voor vogelaars. 'Eens nog eens albatrossen zien,' zei Jo Rampen op een tijdstip dat hij de leeftijd der zeer sterken al ruim was gepasseerd. En Jo reisde naar Kaapstad om zich daar in te schepen op één van de pelagische tochten die vanuit die stad de Atlantische Oceaan opgaan, speciaal voor zeevogels en vooral voor albatrossen. Natuurlijk, op deze wereld is het best mogelijk albatrossen te zien onder comfortabele omstandigheden, zelfs in een subtropische ambiance. Maar komen ze niet pas echt tot hun recht zuidelijk van Kaap Hoorn, Kaapstad en Nieuw-Zeeland, in de sfeer waarin Keith Shackleton indringend een Koningsalbatros neerzette op zijn plaat 'Force nine in the Southern Ocean?'. Op deze breedte was het dat reisgezel Ben bij het genieten van albatrossen, één van de eerste regels uit Genesis voor zich uit prevelde... 'En Gods Geest zweefde over de wateren'. Ver ten zuiden van Nieuw-Zeeland, richting Macquarie Island, hadden Ben en ik ons bij een windsnelheid van rond veertig knopen verschanst op één van de dekken van de Akademik Sholkalsky. Met rond het stampende schip zo'n half dozijn soorten albatrossen en nog veel meer... enfin, kijk eens een poosje naar Keith Shackletons platen, die meer tot uitdrukking brengen dan ellenlange pogingen met het

geschreven woord. Wij genoten en waren er zeker van dat het 'terug om dit opnieuw te beleven' voor de rest van het bestaan een obsessie zou worden. Waarbij wij ons niet ontveinsden dat de afwezigheid van zeeziekte aanzienlijk bijdroeg aan de vreugde. Overigens, degene die uit deze regels meent te kunnen afleiden te doen te hebben met een drieste zeerob die geen zee te hoog gaat, heeft het mis. Want zelfs aan boord van een roeiboot drijvend op het Uddelermeer, brengen reeksen door mij verkeerd uitgevoerde handelingen, de overige schepelingen tot wanhoop. De albatrossen tussen de Macquarie en de Auckland eilanden waren niet de eerste. Bij Ben viel de première anderhalf jaar eerder, tijdens een tocht vanuit Wollongong, Zuidoost-Australië. Normaal levert deze trip veel albatrossen op, maar zomer 2002 lag de zeewatertemperatuur drie graden boven normaal, waardoor ze vrijwel ontbraken. Het cohort mede ingeschepte Australische vogelaars vond de 'pelagic' daarom 'boring', maar wij waren in onze sas met adrenalineverwekkende nieuwe shearwater- en petrelsoorten. Tientallen Wigstaartpijlstormvogels krakeelden vlak achter het vaartuig te midden van overvloedig geofferde 'chum'. Van over de spiegelgladde zee naderde een mini-vliegboot, een Grote Albatros. De vogel liet zich neer in het pijlstormvogelinferno, kreeg direct een ruim bemeten schepnet over zich heen en was een paar tellen later binnenboord. Ben was het aan te zien dat in hem tegenstrijdige emoties rondtolden. Begrijpelijk, want indien men één van de dierbaarste vogelwensen binnen een minuut na de première ook kan aanraken, valt er veel te verwerken. De albatros moest dat ook: een bloedmonster, gewicht, afmetingen, leeftijdsbepaling en een ring. Het ging om een onvolwassen Gibsons Grote Albatros, één van de soorten

die 'albatrossologen' onlangs na doorwrochte studie afsplitsten. In tegenstelling tot Ben, doorstond de Gibsons al het gefriemel aan zijn tors ogenschijnlijk onbewogen, gelijk een nobel creatuur dat tijdens zijn eenzame bestaan boven de zuidelijke oceanen wel voor hetere vuren heeft gestaan.

De pelagische albatrossenresearch waarvan wij getuige waren, had direct te maken met de grote zorgen over het lot van deze godenvogels in de twee albatrossennaties bij uitstek, Australië en Nieuw-Zeeland. Bij naar schatting jaarlijks circa honderdduizend slachtoffers als gevolg van de longline-fishing-methode, ziet het er voor een paar soorten somber uit. Nadat een paar Angelsaksische landen al waren voorgegaan, startte Vogelbescherming Nederland najaar 2002 ook met een 'Save the albatross-campagne'. Wellicht slaagt Zeist erin de echtgenote van onze toekomstige vorst in haar vaderland zendingswerk te laten verrichten. Want het zijn juist de Argentijnse vissersvloten en visindustrie die een belangrijke rol spelen bij de longline-fishing-misère. Misère die ertoe leidt, dat naar hun nesten terugkerende wijfjes Grote Albatrossen op de Prince Edward eilanden en de Crozet eilanden, serieverkrachtingen ondergaan. Omdat in tegenstelling tot hun partners, wijfjes foerageren in een oceaanzone waarin via longline op tonijn wordt gevist en daar slachtoffer worden, is er op deze eilanden inmiddels een mannetjesoverschot van 24%. Enfin, iets om te bedenken bij de aankoop van een blikje tonijn...!

Terug naar Nieuw-Zeeland, albatrossnatie nummer één van deze wereld, voor Nederlandse vogelaars helaas niet iets voor een weekenduitstapje. Albatrossen zijn nooit ver weg in dit land, waarvan de schrijfster Joan de Hamel schreef 'What more could anyone want than their own land down to the shoreline and the whole Pacific Ocean as a boundary fence?' Zes soorten binnen handbereik achter een bootje een mijl uit de kust bij Kaikoura. Zuidelijke Bullers Albatrossen en Witkapalbatrossen tot nagenoeg in het havenje van Halfmoon Bay op Stewart Island en dan natuurlijk de glorie van de broedende Noordelijke Koningsalbatrossen op Otago Peninsula bij Dunedin, waar de nesten zodanig secuur worden vertroeteld dat er nog net geen sprinkler-

installatie boven ieder nest hangt. Want albatrossen zijn in Kaikoura en Otago wèl big business. Heren vogelaars, mocht u ooit in het albatroscentrum van Otago komen, let dan óók op de ogen van rondleidster Jody. Ben en ik ontkwamen er niet aan onze aandacht te verdelen tussen Koningsalbatrossen en die ogen...

Jaap Taapken Vogelfotoparade

De Stichting Het Vogeljaar schrijft ook in 2003 weer de traditionele, jaarlijkse vogelfotowedstrijd uit. De wedstrijd geeft de lezers van *het Vogeljaar* een indruk van de resultaten van het werk van de beste Nederlandse en Belgische vogelfotografen. Evenals in voorgaande jaren hebben actiefoto's de voorkeur. Voor deze fotowedstrijd kunnen zowel zwartwit- als kleurenfoto's worden ingezonden. Het maximumaantal per inzender is vijf foto's. Het formaat van de ingezonden foto's moet minimaal 18 x 24 cm en pertinent niet groter dan 20 x 30 cm zijn. Alle foto's moeten op glanzend papier zijn afgedrukt en de desbetreffende opnamen mogen niet reeds eerder elders zijn gepubliceerd of aangeboden.

Er zullen vier prijzen worden toegekend: de eerste prijs is € 350,-, de tweede prijs is € 200,-, de derde prijs is € 125,- en de vierde prijs is € 75,-. Bij de beoordeling van de inzendingen zal de redactie zo mogelijk worden bijgestaan door enkele bekende vogelfotografen. De bekroonde foto's zullen worden gepubliceerd in *het Vogeljaar*. Bovendien kunnen daarbij eventueel nog enkele foto's worden afgedrukt die grote waardering kregen van de jury. Inzendingen voor deze fotowedstrijd moeten vóór 1 december 2003 in het bezit zijn van Wim Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten. Elke inzender ontvangt bericht van ontvangst van zijn of haar inzending. Alle ingezonden foto's worden opgenomen in het fotoarchief en worden eigendom van de Stichting Het Vogeljaar en zullen uitsluitend beschikbaar gehouden worden voor eventuele publicatie in *het Vogeljaar*.